

1929
—
1970

Алла ГОРСЬКА

*Художник,
громадсько-політичний діяч*

Один із духовних лідерів опору тоталітаризму, визначний діяч українського національно-демократичного руху 1960-х рр. Художник-монументаліст.

Організатор Клубу творчої молоді «Сучасник» — найвищої хвилі шістдесятництва. Людина великої енергії та громадянської мужності

Алла ГОРСКАЯ

Художник, общественно-политический деятель

Один из духовных лидеров сопротивления тоталитаризму, выдающийся деятель украинского национально-демократического движения 1960-х гг. Художник-монументалист. Организатор Клуба творческой молодежи «Сучасник» — высочайшей волны шестидесятичества. Человек большой энергии и гражданского мужества

Alla HORSKA

Painter, public and political figure

One of the spiritual leaders of resistance to the totalitarian system, an outstanding figure of Ukrainian national democratic movement of the 1960s. A monumental painter, organiser of the Suchasnyk Club of Creative Youth — the highest wave of the movement of the 1960s. A person of great energy and civil bravery

Алла Олександровна Горська народилася в Ялті, що у Криму, в родині організатора українського кіновиробництва О. Горського (1898–1983). У 1943 р. Горські переїхали до Києва. Алла навчалася в Республіканській художній школі у В. Бондаренка, 1954 р. закінчила Київський художній інститут, її вчителями були М. Шаронов та С. Григор'єв.

На піднесенні оманливої «відлиги» 1960-х рр. А. Горська працювала в селах Чорнобильського району, де створила полотна «Прип'ять. Пором», «Абетка», «Хліб». Художниця розробила ескізи до вистав «Ніж у сонці» за поемою І. Драча, «Отак загинув Гуска» М. Куліша, «Правда і кривда» М. Стельмаха (режисер Л. Танюк). Спектаклі, готові до постанови, було заборонено.

До 150-річчя від дня народження Великого Кобзаря А. Горська разом із О. Заливахою, Г. Зубченко, Л. Семикіною та Г. Севрюк виконали вітраж «Шевченко. Мати» у Червоному корпусі Київського університету ім. Т. Шевченка, який було знищено за вказівкою партійного керівництва.

У першій половині 1960-х рр. у техніці ліногравюри і малюнка художниця створила галерею портретів — Б. Антоненка-Давидовича, В. Симоненка, В. Світличного, Є. Сверстюка; графічними засобами було дано нове трактування образів Т. Шевченка, О. Довженка. Зі своїм чоловіком В. Зарецьким, художниками-однодумцями — Г. Синицею, Г. Марченком, Б. Плаксієм, В. Смирновим художниця виконала низку монументальних робіт у Донецьку, Києві, Краснодоні, позначеніх впливами українського бароко та мексиканського монументалізму.

А. Горська — один із чільних діячів руху опору — з В. Симоненком і Л. Танюком виявила місця поховань замордованих НКВС людей на Лук'янівському та Васильківському кладовищах, у Биківні; розширювала мережу самвидаву, підтримувала морально та надавала матеріальну допомогу політв'язням і членам їхніх родин, була присутня на політичних судах. Після підписання «Листа-протесту 139-ми» в 1968 р. її було вдруге виключено зі Спілки художників.

У листопаді 1970 р. А. Горська загинула від руки вбивці у Василькові на Київщині.

На жаль, значною мірою залишився поза суспільною увагою митецький доробок художниці, представлений десятками монументальних і живописних творів, великою кількістю графічних робіт, ескізів. Творчість мисткині ґрунтувалась на традиціях київської академічної школи, народному мистецтві, українському авангарді 1920-х рр., бойчукізмі, глибокому знанні світових митецьких напрямів.

Алла Александровна Горская родилась в Крыму, в Ялте, в семье организатора украинского кинопроизводства А. Горского (1898–1983). В 1943 г. Горские переехали в Киев. Алла училась в Республиканской художественной школе у В. Бондаренко, в 1954 г. окончила Киевский художественный институт, ее учителями были М. Шаронов и С. Григорьев.

На подъеме обманчивой «оттепели» 1960-х гг. А. Горская работала в селах Чернобыльского района, где создала полотна «Прин'ять. Пором», «Абетка», «Хліб». Художница разработала эскизы к декорациям спектаклей «Ніж у сонці» по поэме И. Драча, «Отак загинув Гуска» М. Кулиша, «Правда і кривда» М. Стельмаха (режиссер А. Таниук). Спектакли, готовые к постановке, были запрещены.

К 150-летию со дня рождения Великого Кобзаря А. Горская вместе с О. Заливахой, Г. Зубченко, Л. Семыкиной и Г. Севрук создала витраж «Шевченко. Мати» в Красном корпусе Киевского университета им. Т. Шевченко, уничтоженный позднее по указанию партийного руководства.

В первой половине 1960-х гг. в технике линогравюры и рисунка художница создала галерею портретов — Б. Антоненко-Давидовича, В. Симоненко, В. Светличного, Е. Сверстюка; графическими средствами было дано новое трактование образов Т. Шевченко, А. Довженко. Со своим мужем В. Зарецким, художниками-единомышленниками — Г. Синицей, Г. Марченко, Б. Плаксилем, В. Смирновым художница в Донецке, Киеве, Краснодоне создала ряд монументальных работ, отмеченных влиянием украинского барокко и мексиканского монументализма.

А. Горская — один из видных деятелей движения сопротивления — вместе с В. Симоненко и Л. Таниуком обнаружила места погребений замученных НКВД людей на Лукьяненском и Васильковском кладбищах, в Быковне; расширяла сеть самиздата, поддерживала морально и предоставляла материальную помощь политзаключенным и членам их семей, присутствовала на политических судебных процессах. После подписания «Листа-протесту 139-ми» в 1968 г. она была вторично исключена из Союза художников.

В ноябре 1970 г. А. Горская погибла от руки убийцы в Василькове на Киевщине.

К сожалению, в значительной степени осталось без общественного внимания художественное наследие художницы, представленное десятками монументальных и живописных произведений, большим количеством графических работ, эскизов. Творчество художницы опиралось на традиции киевской академической школы, народное искусство, украинский авангард 1920-х, бойчукизм, глубокое знание мировых художественных течений.

Alla Horska was born in Yalta, the Crimea, into the family of O. Horsky (1898–1983), an organiser of Ukrainian film production. In 1943 the Horskies moved to Kyiv. She studied at the Republican art school from V. Bondarenko, in 1954 she graduated from Kyiv Art Institute, M. Sharonov and S. Hryhoriev were her teachers.

During the upsurge of the misleading thaw of the 1960s Horska worked in villages of Chornobyl district, where she created canvases *Prypyat. Ferryboat; ABC; Bread*. The painter made sketches for the plays *Knife in the Sun* based on I. Drach's poem, *Thus Huska Perished* by M. Kulish, *Truth and Falsehood* by M. Stelmakh (director L. Taniuk). The plays that were ready for staging were prohibited.

For the 150th anniversary of Great Kobzar's birth A. Horska together with O. Zalyvakha, H. Zubchenko, L. Semykina and H. Sevruk made *Shevchenko. Mother* stained glass panel in the main building of Kyiv Taras Shevchenko University, which was destroyed on the instructions of the party leadership.

In the first half of the 1960s using linorite and drawing technique the painter created a gallery of portraits — B. Antonenko-Davydovych, V. Symonenko, V. Svitlychny, Ye. Sverstiuk; by graphic means new interpretation of T. Shevchenko's and O. Dovzhenko's images was provided. Together with her husband V. Zaretsky, like-minded painters H. Synytsia, H. Marchenko, B. Plaksiy, V. Smirnov performed a number of monumental works in Donetsk, Kyiv, Krasnodon influenced by Ukrainian baroque and Mexican monumentalism.

A. Horska, one of the leading figures of the movement of resistance, together with V. Symonenko and L. Taniuk discovered burial places of those tortured by NKVD (People's Commissariat of Internal Affairs) in Lukianivske and Vasylkivske cemeteries, in Bykivnia, expanded the *sumizdat* network, distributing typed copies of illegal books, supported morally and rendered material assistance to political prisoners and members of their families, was present at political trials. After she had signed the *Letter of Protest by 139 Persons* in 1968, she was expelled from the Artist's Union for the second time.

In November 1970, A. Horska died at the hand of a murderer in Vasylkiv, Kyiv region.

Unfortunately, the artistic heritage of the painter represented by dozens of monumental and artistic works, a great number of graphic works, sketches to a considerable extent left beyond public attention. The artist's creativity was based on the traditions of Kyiv academic school, folk art, Ukrainian vanguard of the 1920s, boichukism, profound knowledge of artistic trends.

1925
—
1990

■ Віктор ЗАРЕЦЬКИЙ

Живописець, педагог, громадський діяч

Одним із перших серед українських митців перейшов на справді реалістичні позиції, відмовився від «лакування» так званої соціалістичної дійсності. З його ім'ям пов'язане відродження стилю «модерн» в українському малярстві кінця ХХ ст. Засновано премію імені Віктора Зарецького

■ Виктор ЗАРЕЦКИЙ

Живописець, педагог, общественный деятель

Одним из первых среди украинских художников перешел на истинно реалистические позиции, отказался от «лакировки» так называемой социалистической действительности. С его именем связано возрождение стиля «модерн» в украинской живописи конца ХХ в. Учреждена премия имени Виктора Зарецкого

Viktor ZARETSKY

Painter, educator, public figure

One of the first Ukrainian artists to assume a genuinely realistic stance and to reject the practice of glossing the so-called socialist reality. His name was related to the renaissance of the modernistic style in Ukrainian painting at the end of the 20th century. A recently instituted prize was named after Viktor Zaretsky

Народився Віктор Іванович Зарецький у м. Білопілля на Сумщині. У 1953 р. закінчив Київський художній інститут, де в 1953–57 рр. працював викладачем. Ранні полотна В. Зарецького позначені виразними композицією, ритмікою, силуетом, пошуками національної характерності — «Жаркий день», «Шахтний двір», «Беруть льон. Портрет ланкової П. Сироватко», «Дівчата», «Червоне марення», «Оля».

Разом зі своєю дружиною — художницею Аллою Горською — Віктор Зарецький був активним учасником руху «шістдесятників». Українські учасники руху опору жили й творили під гаслом відродження культури й духовності, національної самосвідомості народу. В. Зарецький — один з організаторів у 1962 р. Клубу творчої молоді в Києві, а з 1963 р. — його голова. У 1978 р. відкрив власну художню студію, де навчалося понад 200 учнів, серед яких відомі митці А. Рибачук, А. Савадов, Л. Піша, М. Соченко, А. Твердий, М. Шкарапута, Т. Лобода, О. Авраменко.

У монументально-декоративних роботах В. Зарецького відчутний вплив народного мистецтва. Вони характеризуються яскравістю, життєствердністю. Серед найвідоміших монументальних праць — декоративне оздоблення (мозаїка) середньої школи у Донецьку (разом із Г. Зубченко, Г. Синицєю, Г. Марченком), мозаїчне панно «Прапор перемоги» в Музеї молодогвардійців у Краснодоні (разом із О. та В. Смирновими).

Віктор Зарецький створив галерею портретів відомих українських діячів — В. Касіяна, М. Яцківа, Л. Миронової, В. Шевчука, І. Заславської, О. Горського, Р. Недашківської, О. Зарецького, самобутнє полотно «Світлий спогад. Автопортрет з дружиною».

На початку 1980-х рр. В. Зарецький захопився мистецтвом західноєвропейської сецесії. У його роботах цього часу естетичне починає переважати над соцартівським, ідеологічним. Пластична мова Зарецького-неомодерніста позначена активною колористикою народного мистецтва, розмаєм орнаментальних стилізацій, застосуванням фантастичних золотих і рубінових кольорів. Дії, сюжету та людським постатям відводиться другорядна роль задля декоративізації цілого.

Після того, як упала «залізна завіса», творчість видатного художника набула широкого розголосу за межами України. У 1994 р. за картини останніх років життя «Солдатка», «Ой кум до куми залишався», «Літо», «Весняні клопоти» та «Дерево» Віктора Зарецького посмертно удостоєно Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка.

Родился Виктор Иванович Зарецкий в г. бе- лополье на Сумщине. В 1953 г. окончил Ки- евский художественный институт, где в 1953–57 гг. работал преподавателем. Ранние полотна В. Зарецкого отмечены выразительными композицией, ритмикой, силуэтом, поиском национальной характерности — «Жаркий день», «Шахтный двор», «Урожай льна. Портрет звеньевой П. Сироватко», «Девушки», «Красные грезы», «Оля».

Вместе со своей женой — художницей Аллой Горской — Виктор Зарецкий был активным участником движения «шестидесятников». Украинские участники движения сопротивления жили и творили под лозунгом возрождения культуры и духовности, национального самосознания народа. В. Зарецкий — один из организаторов в 1962 г. Клуба творческой молодежи в Киеве, а с 1963 г. — его председатель. В 1978 г. открыл собственную художественную студию. Ее посещали более 200 учеников, среди которых — известные мастера А. Рыбачук, А. Савадов, Л. Пиша, М. Соченко, А. Твердый, Н. Шкарапута, Т. Лобода, О. Авраменко.

В монументально-декоративных работах В. Зарецкого чувствуется влияние народного искусства. Для них характерны выразительность, жизнеутверждающие мотивы. Среди наиболее известных монументальных работ — декоративная облицовка (мозаика) средней школы в Донецке (вместе с Г. Зубченко, Г. Синицей, Г. Марченко), мозаичное панно «Знамя победы» в Музее молодогвардейцев в Краснодоне (вместе с А. и В. Смирновыми).

Виктор Зарецкий создал галерею портретов известных украинских деятелей — В. Каси- яна, М. Яцкива, Л. Мироновой, В. Шевчука, И. Заславской, А. Горского, Р. Недашковской, А. Зарецкого, самобытное полотно «Светлое воспоминание. Автопортрет с женой».

В начале 1980-х гг. В. Зарецкий увлекся искусством западноевропейской сецессии. В его работах этого периода эстетическое начинает преобладать над соцартовским, идеологическим. Пластический язык Зарецкого-неомодерниста отмечен активной колористикой народного искусства, разнообразием орнаментальных стилизаций, использованием фантастических золотых и рубиновых цветов. Действию, сюжету и образам людей отводится второстепенная роль ради декоративизации целого.

После падения «железного занавеса» творчество выдающегося художника получило широкий резонанс за пределами Украины. В 1994 г. за картины последних лет жизни «Солдатка», «Ой кум да за кумой приударивал», «Лето», «Весенние хлопоты» и «Дерево» Виктор Зарецкий посмертно удостоен Государственной премии Украины им. Т. Г. Шевченко. ■

Viktor Zaretsky was born in the town of Bilopillia, Sumy region. In 1953, he graduated from Kyiv Institute of Art, where in 1953–57 he worked as a lecturer. His early canvases *Hot Day*; *Pit Yard*; *Gathering Flax*. *Portrait of Field-Team Leader P. Syrovatko*; *Girls*; *The Red Delirium* and *Olia* are noted for their clear-cut composition, rhythm, line work and search for the national character.

Together with his wife, painter Alla Horska, V. Zaretsky actively participated in the *sixties*' movement. The Ukrainian members of the movement were living and creating with the idea of reviving the culture, spirituality, and national conscience of the people. V. Zaretsky was one of the initiators of the Club of Creative Youth in Kyiv (1962), and headed it in 1963. In 1978, he opened his own art studio, in which he had taught a total of more than 200 pupils, among them well-known painters such as A. Rybachuk, A. Savadov, L. Pisha, M. Sochenko, A. Tverdy, M. Shkaraputa, T. Loboda, and O. Avramenko.

The monumental and decorative works of V. Zaretsky are obviously influenced by folk art, being notable for brightness and optimism. The artist's best known works are the decorative panels (mosaics) for a secondary school in Donetsk (mosaic, together with H. Zubchenko, H. Synytsia, and H. Marchenko) and the mosaic picture *The Flag of Victory* for the Young Guardsmen Museum in Krasnodon (together with A. and V. Smyrnov).

Viktor Zaretsky created a series of portraits of such well-known Ukrainian figures as V. Kassian, M. Yatskiv, L. Myronova, V. Shevchuk, I. Zaslavskaya, O. Horsky, R. Nedashkivska, and O. Zaretsky, as well as the original canvas *Sweet Reminiscence. Self-Portrait With the Wife*.

In the early 1980s, V. Zaretsky took a great interest in the art of West-European Sezession trend. In his works of that time, the aesthetic aspect began to dominate over that of social art and ideology. The plastic image of Ukraine's first neo-Modernist is characterised by the intense colouristic quality of folk art, the fluorescence of ornamental styles, and the use of fantastic golden and ruby colours. The action, plot, and human figures play an accessory role for the sake of achieving a decorative whole.

When the Iron Curtain had been lifted, the creative work of the outstanding painter came to be widely known beyond the boundaries of Ukraine. In 1994, Viktor Zaretsky was posthumously awarded the State T. Shevchenko Prize of Ukraine for the paintings he had made in the last years of his life — *Soldier's Wife*; *Oh, Godfather Went a-Courting Godmother*; *Summer*; *Springtime Cares*, and *The Tree*. ■

